Η ΑΠΟΨΗ ΜΑΣ ΓΙΑ ΤΟ ΝΟΜΟΣΧΕΔΙΟ ΠΟΥ ΘΕΣΜΟΘΕΤΕΙ ΤΗ ΒΑΘΜΟΛΟΓΙΚΗ ΒΑΣΗ ΣΤΙΣ ΠΑΝΕΛΛΑΔΙΚΕΣ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ

ΟΜΙΛΙΑ ΤΟΥ ΕΚΠΡΟΣΩΠΟΥ ΤΗΣ ΟΛΜΕ
ΣΤΗΝ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΜΟΡΦΩΤΙΚΩΝ ΥΠΟΘΕΣΕΩΝ ΤΗΣ ΒΟΥΛΗΣ

Κύριε Πρόεδρε,
Κυρίες και Κύριοι Βουλευτές,

Ευχαριστούμε για την πρόσκλησή σας να εκφράσουμε τις απόψεις της Ομοσπονδίας μας για το υπό συζήτηση σχέδιο νόμου.
Με το άρθρ. 13 ρυθμίζονται ορισμένα θέματα εισαγωγής στην Τριτοβάθμια Εκπαίδευση. Ουσιαστικά αντιμετωπίζεται ένα από τα ζητήματα, αυτό της θεσμοθέτησης βαθμολογικής βάσης στο επίπεδο του «10» για την εισαγωγή των φοιτητών στα ΑΕΙ και τα ΤΕΙ..
Η πρόσφατη ανακοίνωση των βάσεων εισαγωγής στα ιδρύματα της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης έφερε πάλι στο επίκεντρο της δημόσιας συζήτησης τα γενικότερα προβλήματα του εκπαιδευτικού μας συστήματος. Και, όπως συνηθίζεται σε αυτές τις περιπτώσεις, γράφτηκαν και ειπώθηκαν πολλά, αλλά ελάχιστα άγγιξαν την ουσία των πραγμάτων.
Εκείνο που συνήθως αγνοείται ή υποβαθμίζεται είναι ότι οι στρεβλώσεις και τα αδιέξοδα που συνδέονται με την εξεταστική διαδικασία δεν αποτελούν παρά το ορατό μέρος του προβλήματος. Το ίδιο το εκπαιδευτικό σύστημα είναι ένας από τους πιο καθοριστικούς κοινωνικούς παράγοντες. Λειτουργώντας με συγκεκριμένες και σαφώς προσδιορισμένες πρακτικές, σε τελική ανάλυση παρέχει άνισες ευκαιρίες μόρφωσης στα παιδιά από τα πρώτα τους βήματα στο νηπιαγωγείο. Έτσι, διευρύνει τις μορφωτικές ανισότητες που έχουν ήδη αρχίσει να διαμορφώνονται εκτός σχολείου, στο οικογενειακό και στενό κοινωνικό περιβάλλον. Γι' αυτόν ακριβώς το λόγο **κάθε συζήτηση για την επιτυχία ή την αποτυχία στις εισαγωγικές εξετάσεις πρέπει να έχει ως αφετηρία της τη λειτουργία του εκπαιδευτικού συστήματος στο σύνολό του και ιδιαίτερα στις πρώτες βαθμίδες της εκπαίδευσης.** Και η συζήτηση αυτή, ασφαλώς, πρέπει να εντάσσεται σε ένα γενικότερο πλαίσιο, που αναλύει τους εκπαιδευτικούς θεσμούς σε συνάρτηση με τις ευρύτερες κοινωνικές και οικονομικές δομές.
Επιτρέψτε μου να επισημάνω τα παρακάτω ζητήματα:
1. Καταρχάς, κανείς βεβαίως δεν μπορεί να είναι ευχαριστημένος με ορισμένες πολύ χαμηλές επιδόσεις των υποψηφίων. Όμως, ενώ το θέμα έχει πολλές παραμέτρους και ακουμπά το ίδιο το εκπαιδευτικό σύστημα η διάταξη του άρθρ. 13 αντιμετωπίζει αποσπασματικά αυτό φαινόμενο, με λογική – επιτρέψτε μου την έκφραση – του «πονάει κεφάλι, κόβει κεφάλι». Βεβαίως στη δημόσια συζήτηση αξιοποιούνται ως επιχειρήματα πολύ ακραίες καταστάσεις. Όμως στην πραγματικότητα μόνο 2 τμήματα ΑΕΙ είχαν βάση εισαγωγής μικρότερη των 5.000 μορίων και συνολικά 5 τμήματα ΑΕΙ είχαν βάση εισαγωγής μικρότερη των 6.000 μορίων καθώς και 4 τμήματα ΤΕΙ είχαν βάση εισαγωγής μικρότερη των 5.000 μορίων και συνολικά 5 τμήματα ΤΕΙ είχαν βάση εισαγωγής μικρότερη των 6.000 μορίων).
2. Είναι γνωστό πως η συγκεκριμένη βάση είναι ένας σχετικός δείκτης, που εξαρτάται κάθε φορά από την δυσκολία των θεμάτων στα οποία καλούνται να απαντήσουν οι υποψήφιοι. Και αυτό αποδεικνύεται και από την πραγματικότητα των τελευταίων χρόνων.

3. Η καθιέρωση της βαθμολογικής βάσης υποτίθεται ότι θα βελτιώσει το επίπεδο των γνώσεων των αποφοίτων του Λυκείου. Ωστόσο κάτι τέτοιο είναι εξαιρετικά αμφίβολο, ακριβώς γιατί το μέτρο περιορίζεται στην εξεταστική διαδικασία και δεν αγγίζει τον πυρήνα της εκπαιδευτικής διαδικασίας, όπου και βρίσκεται η πραγματική αιτία των προβλημάτων της χαμηλής επίδοσης και της σχολικής αποτυχίας. Για να ανεβάσει κανείς τον πήχη των απαιτήσεων, πρέπει να εξασφαλίσει πρώτα μια καλύτερη συνολική προετοιμασία και να βελτιώσει τις συνθήκες μέσα στις οποίες διεξάγεται το μορφωτικό έργο. Το Υπ. Παιδείας όμως επιλέγει την εύκολη και ανέξοδη λύση της άσκησης πίεσης μέσω του συστήματος των εξετάσεων, αποφεύγοντας έτσι τη λήψη ουσιαστικών μέτρων, τα οποία απαιτούν και σωστό σχεδιασμό και επιστημονική στήριξη του εκπαιδευτικού και επαρκείς οικονομικούς πόρους. Απαιτείται ο σχεδιασμός και η εφαρμογή μέτρων αντισταθμιστικής εκπαίδευσης με συνολικό παρεμβατικό χαρακτήρα, όπως είναι οι Ζώνες Εκπαιδευτικής Προτεραιότητας, που έχουν εφαρμοστεί με ενδιαφέρονται αποτελέσματα σε άλλες χώρες, (όπως η Γαλλία και, τελευταία, η Κύπρος). Αλλά αυτή η προοπτική φαίνεται εξαιρετικά απόμακρη, αν αναλογιστεί κανείς ότι και τα όποια μέτρα αντισταθμιστικής εκπαίδευσης εφαρμόστηκαν κατά καιρούς, όπως η Πρόσθετη Διδακτική Στήριξη, η Ενισχυτική Διδασκαλία, οι Τάξεις Υποδοχής κ.λπ., εφαρμόστηκαν τόσο πρόχειρα, αποσπασματικά και ανοργάνωτα, χωρίς να καλυφθούν στοιχειώδεις επιστημονικές προδιαγραφές, ώστε ελάχιστα απέδωσαν.

4. Η επιτυχία στις πανελλήνιες εξετάσεις έχει διαπιστωθεί ότι έχει χαμηλή προγνωστικότητα για την πορεία του φοιτητή. Υπάρχουν παραδείγματα φοιτητών που εισήλθαν στην τριτοβάθμια εκπαίδευση με χαμηλή βαθμολογία ή με βαθμό κάτω από τη βάση, που προχώρησαν ωστόσο στις σπουδές τους με επιτυχία ή και επαγγελματικά αργότερα αλλά και αντίστροφα.

5. Θα πρέπει, επίσης, να σημειώσουμε ότι με το ισχύον σύστημα προϋπόθεση εισαγωγής σε ΑΕΙ-ΤΕΙ είναι η κατοχή απολυτηρίου ενιαίου λυκείου που προϋποθέτει ήδη την κατοχή της βαθμολογικής βάσης.

6. Οι συνεχείς, αποσπασματικές, μονομερείς από την κυβερνητική πλευρά και χωρίς γενικότερη αποδοχή και ουσιαστικό διάλογο ρυθμίσεις στο εξεταστικό δημιουργούν συνεχείς νέες στρεβλώσεις, για τις οποίες κάθε φορά γίνεται προσπάθεια να αντιμετωπιστούν και αυτές αποσπασματικά με νέες ρυθμίσεις, έτσι έχουμε ένα συνεχή φαύλο κύκλο, που δεν βγάζει πουθενά. Κάθε χρόνο ουσιαστικά έχουμε και μια αλλαγή στο εξεταστικό.

7. Η ίδια αυτή ρύθμιση έχει αντιφάσεις, γιατί ενώ υποτίθεται ότι ενδιαφέρεται, κατά τους συντάκτες της, για την εξασφάλιση ενός στοιχειώδους γνωστικού επιπέδου των εισαγομένων σπουδαστών, ασχολείται μόνο με το μέσο όρο της βαθμολογίας και όχι ίσως με εκείνα τα στοιχεία των επιμέρους μαθημάτων, ακόμα και αυτών της αυξημένες βαρύτητας και όσων έχουν στενότερη σχέση με το γνωστικό αντικείμενο της κάθε σχολής.

8. Το ΥΠΕΠΘ, ενώ από τη μία υπερθεματίζει για τη βαθμολογική βάση στους αποφοίτους των Ενιαίων Λυκείων και τη θεσμοθετεί, την ίδια στιγμή δεν προχωρεί σε διορθώσεις του παράλογου εξεταστικού συστήματος, που αποκλείει χιλιάδες (4.500 – 5.000 κάθε χρόνο) υποψήφιους αποφοίτους των Τεχνικών Επαγγελματικής Εκπαιδευτηρίων από τα ΤΕΙ. Εδώ υπάρχει θεσμοθετημένη η βαθμολογική βάση. Όμως είναι χαρακτηριστικό (τα στοιχεία του ΥΠΕΠΘ το επιβεβαιώνουν) πως οι μισοί υποψήφιοι κάθε χρονιά, ενώ επιτυγχάνουν επιδόσεις πάνω από το 10 (τη βαθμολογική βάση) ακόμα και μέχρι 15 σε ορισμένους τομείς βρίσκονται τελικά εκτός ΤΕΙ. Έτσι, μόνο 2 στους 10 υποψήφιοι από τα ΤΕΕ συνεχίζουν στην τριτοβάθμια εκπαίδευση, ενώ η αντίστοιχη αναλογία για τους απόφοιτους των ενιαίων λυκείων είναι 7 ή 8 στους 10.

Άρα διατηρείται μια σοβαρή ταξική διάκριση και επιλογή του εξεταστικού συστήματος μια και κατά τεκμήριο οι μαθητές των ΤΕΕ ανήκουν στα ασθενέστερα οικονομικά στρώματα του λαού μας.

9. Οι γενικές τάσεις σε ευρωπαϊκή κλίμακα οδηγούν προς την ενίσχυση της πρόσβασης προς την τριτοβάθμια εκπαίδευση, της οποίας ο χαρακτήρας ταυτόχρονα τείνει να αλλάξει: δεν αποτελεί πια προνόμιο των ολίγων εκλεκτών, αλλά σε μεγάλο βαθμό τείνει να καθιερωθεί ως συνέχεια της λυκειακής βαθμίδας. Προς αυτή την κατεύθυνση ωθεί άλλωστε και η καθιέρωση της 12χρονης υποχρεωτικής εκπαίδευσης, για την οποία έχει δεσμευτεί και η σημερινή κυβέρνηση. Το μέτρο του αποκλεισμού όμως οδηγεί ακριβώς προς την αντίθετη κατεύθυνση, της μείωσης του φοιτητικού πληθυσμού. Έτσι, αντί να λαμβάνονται μέτρα για τη βελτίωση της παρεχόμενης εκπαίδευσης στο επίπεδο της 12χρονης, επιλέγεται η εύκολη λύση του αποκλεισμού.

Τα **αποτελέσματα και οι παρενέργειες** του μέτρου εκτιμάμε θα είναι:

1. Η προτεινόμενη ρύθμιση είναι πέρα πάσης αμφιβολίας ότι **θα ενισχύσει την προσφυγή στα κάθε είδους φροντιστήρια,** κάνοντας ακόμη πιο δυσβάσταχτο το οικονομικό βάρος των οικονομικά ασθενέστερων οικογενειών στην ελληνική κοινωνία. Ήδη έχουμε τέτοιες ενδείξεις από τη θερινή περίοδο.

2. Αν ο σκοπός του μέτρου είναι να «προστατευτεί» η ελληνική κοινωνία από «μη ικανούς» επιστήμονες, ακόμα και σε αυτή την επιδίωξη αποδεικνύεται εντελώς ατελέσφορο: Είναι πολύ εύκολο για όσους αποκλειστούν από τα δημόσια τριτοβάθμια ιδρύματα να επιλέξουν άλλες διεξόδους, που οξύνουν αντί να αμβλύνουν τα προβλήματα. Μια διέξοδος είναι **η φοίτηση σε πανεπιστήμιο του εξωτερικού**. Έτσι όμως ενισχύεται η εξωτερική φοιτητική μετανάστευση με όλα τα δυσάρεστα επακόλουθα, κοινωνικά, πολιτισμικά και οικονομικά. Δεύτερη διέξοδος είναι η προσφυγή στα ποικιλώνυμα ιδιωτικά «κέντρα ελευθέρων σπουδών», που συνήθως πρακτορεύουν τις σπουδές ενός πανεπιστημίου του εξωτερικού. Και στις δύο περιπτώσεις ενισχύονται οι ανισότητες στη διαδικασία πρόσβασης στην τριτοβάθμια εκπαίδευση και ενισχύεται η τάση ιδιωτικοποίησής της.

3. Επίσης, δεν μπορεί κανείς να αγνοήσει τον **κίνδυνο να οδηγηθούν σε κλείσιμο αρκετές σχολές**, λόγω της βαθμολογικής ανεπάρκειας. Όσο και αν υπάρχει ίσως η εντύπωση στους αρμόδιους των γενικών εξετάσεων ότι είναι δυνατό να προσδιοριστεί εκ των προτέρων το επίπεδο δυσκολίας των θεμάτων που τίθενται, η εμπειρία της πραγματικότητας δείχνει πόσο επισφαλής είναι μια τέτοια εντύπωση. Και εδώ παρατηρείται η αντίφαση από τη μια πλευρά να εγκατασπείρονται αφειδώς πανεπιστημιακές σχολές και τμήματα ανά την επικράτεια και από την άλλη η ίδια πολιτική να οδηγεί σε συρρίκνωση και σε ουσιαστικά κατάργηση αυτές τις σχολές.

4. **Στρεβλώσεις παραπέρα στο ίδιο το εξεταστικό σύστημα** (π.χ. πολύ εύκολα θέματα για να μειωθεί η κοινωνική αντίδραση ή μεταφορά θέσεων από κεντρικά ΑΕΙ - ΤΕΙ σε περιφερειακά, όπως αναφέρεται στη συνέντευξη του Γ.Γ. του ΥΠΕΠΘ κ. Καραμάνου).

Εντέλει, το μέτρο αυτό έχει ταξικά χαρακτηριστικά, ενισχύει τους ταξικούς φραγμούς στη μόρφωση, αφού είναι βέβαιο ότι θα πλήξει τις ασθενέστερες τάξεις. Είναι στην κατεύθυνση της μείωσης των δαπανών για την παιδεία αφού οδηγεί σε κλείσιμο πολλές σχολές, και στην κατεύθυνση του περιορισμού των διεξόδων για την τριτοβάθμια εκπαίδευση παρά την αντίθετη, καθολική απαίτηση για τη διεύρυνσή της.

Η ΟΛΜΕ προέβαλλε πάντα το αίτημα της διεύρυνσης της πρόσβασης στην τριτοβάθμια εκπαίδευση, με αντίστοιχη, βέβαια, γενναία χρηματοδότηση των

υποδομών των ιδρυμάτων της, ώστε να μην υποβαθμίζονται συνεχώς οι σπουδές σε αυτά με την είσοδο όλο και περισσότερων φοιτητών με την ίδια χρηματόδηση και την ύπαρξη σοβαρών κενών σε εκπαιδευτικό προσωπικό.

Μεταβατικά και στην πορεία για την καθιέρωση της «ελεύθερης πρόσβασης» προτείνουμε τα παρακάτω μέτρα:

- **Κατάργηση των Πανελλαδικών Εξετάσεων και της Γ΄ Λυκείου. Το απολυτήριο του λυκείου να χορηγείται με ενδοσχολικές εξετάσεις**
- **Αποσύνδεση του Λυκείου από το σύστημα πρόσβασης σε ΑΕΙ –ΤΕΙ.**
- **Η πρόσβαση στην Τριτοβάθμια Εκπαίδευση να γίνεται μετά την αποφοίτηση από το Λύκειο, με πανελλαδικές εξετάσεις.**
- **Οι εξετάσεις διεξάγονται με την ευθύνη της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης.**
- **Οι υποψήφιοι έχουν απεριόριστες ευκαιρίες να συμμετέχουν στη διαδικασία της πρόσβασης στη τριτοβάθμια εκπαίδευση.**

Για αυτούς τους λόγους:

• **Θα πρέπει να αποσυρθεί η διάταξη αυτή, και να αντιμετωπιστεί συνολικά το σύστημα πρόσβασης στην τριτοβάθμια εκπαίδευση**. Άλλωστε, η ίδια η Κυβέρνηση έχει εξαγγείλει ότι θα προχωρήσει σε συνολική αλλαγή του εξεταστικού από το 2008, που θα ανακοινωθεί στο τέλος της φετινής χρονιάς.

• Να δοθεί το βάρος στην εκπαιδευτική διαδικασία λαμβάνοντας με ταυτόχρονη λήψη όλων των μέτρων για μια **ουσιαστική αντισταθμιστική εκπαίδευση** (δαπάνες, διορισμοί, Π.Δ.Σ., ενισχυτική κ.λπ.)

• Να παρθούν άμεσα μέτρα από εφέτος για την **άρση των διακρίσεων** σε βάρος **των αποφοίτων των ΤΕΕ με διεύρυνση των θέσεων που τους αναλογούν** (έχει κατατεθεί συγκεκριμένη πρόταση της ΟΛΜΕ). Έτσι, τουλάχιστον όσοι συμπληρώνουν τη βαθμολογική βάση να προχωρούν στην τριτοβάθμια εκπαίδευση.

• **Να γίνει ουσιαστικός και όχι προσχηματικός διάλογος** με τις εκπαιδευτικές ομοσπονδίες και την εκπαιδευτική κοινότητα γενικότερα για το σύνολο των μέτρων που απαιτούνται να παρθούν, ώστε να βοηθούνται οι μαθητές να ανεβάσουν το γνωστικό επίπεδό τους και να αντιμετωπίζουν με επιτυχία και τις εξεταστικές διαδικασίες.

• Βεβαίως, πάνω από όλα **η καθιέρωση 12χρονης υποχρεωτικής εκπαίδευσης, η αυτονομία του λυκείου και η άμεση αύξηση των δαπανών για την Παιδεία στο 5% του ΑΕΠ** είναι απαραίτητοι όροι για τη συνολική βελτίωση του εκπαιδευτικού μας συστήματος που είναι και το ζητούμενο.